

KURJER LITIEWSKI

w WILNIE dnia 11. Sierpnia V. S. ROKU 1809.

S. PETERSBURG V. S. d. 30 lipca. Minister wojenny obawia prosiącemu obywatelowi nowogrodzkiemu z Grodzieńskiej gubernii Hirsie Jankielowiczowi Elinie; że ma być cierpliwy i czekać objawienia w gazetach o dziele jego w rzeczy należności od skarbu 2050 rubli kop 28 za dostarczony w roku 1808 prowiant, bo Kollegium wojenne w krótkim czasie położy decyzją względem jego pretensyi.

WIEN d. 22 lipca. Dziennik 29ty GG. Durosnel i Fouler przybyli do głównej kwatery. GD. Regnier objął dowództwo nad Samsami, i osadził Prezburg. M. Macdonald pociągnął dla oblężenia twierdzy Grac, i musiał już dzisiaj onę osadzić. M. Marmont X. Raguzy obozuje ze swoim korpusem na wzgórkach pod Krems. Imperator codziennie bywa na paradzie Gwardyi, która nader pięknie wygląda. X. Jan Lichtensztejn po powrocie z Offen był przedstawiony Imperatorowi. Przywiozł on list własnoręczny Cesarza austr. Graf Wrba General-major adiutant Cesarza Franciszka kilkakroć wieczerał z Grafem Champagny. Na brzegach Dunaju zgromadzono statki kupieckie, które w czasie wojny rozrzucone zostały; naprawiono je i teraz ładują drzewem, zbożem i mąką. Codzień tu już one przychodzą. Wojsko całe stoi obozem.

Dnia 17 i 18 X. Lichtensztejn z rana był w Szenbrun u Imperatora. Negocyacye o pokoy zbliżają się do końca. Wszyscy iednostajnie rozumieją że pokoy niezawodnie nastąpi. Podróżni mówią że na stacyach pocztowych z Wiednia do Munich już przygotowane są konie dla Napoleona. Wnoszą niektórzy że Generalissimus AX. Karol odda wizytę Imperatorowi Napoleonowi w Szenbrun. X. Lichtensztejn iezdził kilkakroć do Offen do Cesarza. Z Francuskiej strony traktacie z nim marszałek pałacowy Duroc. Powszechnie spodziewają się pokoiu; są tacy którzy wnoszą że już zawarty; lecz ostatnia ta wieść zdaie się być zawczesną. Hrabia Champagny codziennie iezdzi do Szenbrun, gdzie po kilka godzin z Imperatorem pracuje. Imperator od dni kilku zdaie się więcej być zatrudniony: zamyka się często i długo z Sekretarzem stanu Maret i intendentem wojska Daru. Jaki będzie skutek układów z Austryą, niewiadomo; co straci, zatrzyma, lub weźmie, tajemnica. Mówią iż wojska austriackie i francuskie puydą do Turcyi i wspólnie walczyć będą. To iednak pewne, że mimo zapewnienia pokoiu, francuzi niezwalniają nie ze stopnia wojny: osadzają główne stanowiska, uzbierają mosty, podnoszą szanice na lewym brzegu dunaju dla zasłony mostów pod Ebersdorf i one ciężką artyleryą osadzają, toż czynią na

górze Semmering, gdzie 17 czerwca wojsko niemieckie złączyło się z włoskiem.

D. 13 G. Mathieu Dumas i G. Wimpfen podpisali umowę, na twierdzy której Austriacy ustąpili z Bareyt i Saxonii. X. Lobkowiez komendant Drezn utrzymywał się tam do d. 21 niemając żadnego doniesienia aż naresztę dnia tego ustąpił. GM Thielman wszedł z wojskiem saskim do stolicy przy radosnych okrzykach ludu—Po podpisanym rozeymie nazajutrz d. 15 sasi, niewiedząc o zawieszeniu broni, potykali się z austriakami i świetną korzyść odniesli w bitwie tej na drodze z Prezburga do Marche zaszły poległo 100 cesarskich na placu o 400 poszło w niewolę. Sasi z działa zdobyli—Gdy tak jest wyłożony rozeym względem Saxonii, piszą z Morawii cesarscy, że Krakow będzie powrócony Austrii, przynajmniej doczesnie do podpisania pokoiu; ponieważ artykuł 6 rozeymu powiedział, że w Polsce wojska zajmą tę linią, którą dnia 12 osadzały: a Krakow podał się we 2 dni później to jest d. 14 Na mocy tego zawieszenia broni wytknięto linią demarkacyjną między francuzami a austriakami przez Pasau Waldkierchen, Schwarzenau, Szwarzbah, Schelerau, Zwitau, Wischau Holitsch, S. Ioannę, Stampfen, Prezburg, Kenie Raab, Kermen, s Kreest i Fiume.

Francuzi pędzą ienców cesarskich do Francyi. Między niemi znaydują się starcy od lat 70 i chłopcy od lat 15. Są także ludzie opaleniem ciemnego koloru, mają wzrok dziki, i są pilnie strzeżeni po miastach; żołnierz regularny nocuje w budach za miastem. Pędzą także do Francyi owczarnie cesarskie z Hiszpanii sprowadzone, z gatunku, Merinos nazwanego. Prowadzą do Paryża ciało poległego Generała Lasalle pod Wagan. W Xięstwie Saltzburckim zgromadza się 50 t. żołnierza francuskiego i bawarskiego, iak rozumieją dla uspokojenia Tyrolu. G. Deroi z Lintz tam przyciągnął ze swoją dywizyą: mówią że tamże przyydzie dywizya Królewicza następcy tronu bawarskiego. Sam X. Ludwik z Linc przyjechał do Wiednia. G. Wrede z dywizyą swoją nayduie się w tutejszych okolicach—X. Oels pociągnął z Lipska do Halli.

Tyrolczykowie chytrze i zdradliwie postępują. Niedawno ich naczelnicy maior Teymer i Hermayer wezwali radcę Utschneider do Innspruck dla zawarcia ugody ze stanami tyrolskimi. Szczęściem ostrzeżony przez list bezimienny o zasadzce, niepojechał. Skutek pokazał że niemyślili szczerze uspokoić się; bo kiedy d. 16 posłano im zrobioną d. 12 pod Znaim umowę, odpowiedzieli iż iey wierzyć niemożę, że ten rozeym na ich oszukanie jest wy-

naleziony, azatym oświadczyli że niepuszczą woysk austr, które podług umowy ustąpić były powinny, tegoż czasu postanowili uderzyć i d. 17 oraz 18 uczynili to, lecz nieszczęśliwie, bo z klęską odparci zostali.

W Xięstwie Fuldeńskim kupa uzbroionych łotrow po większej części w maskach, rozbiła po drodze officerow francuzkich i rabowała wozy do armii idące. AX. Wirzburski Ferdynand rozkazał oczyścić okolice. Azatym iazda przebiegła gościniec, odzyskała wiele zabranych rzeczy i samych rozbojnikow rozpędziła. X. Abrantes odebrał posiłki: dziś ma główną kwaterę w Bareyt: G. Despeaux prowadzi do niego 6 t. korpus. Lubo zbliżyło się do pokoiu, nieprzestają francuzom ciągnąć posiłki ze Francyi: oddziały od 500, 1000, i 2 t. ludu bez przerwy przychodzą do Austrii. Maytkowie fr: do nas pospieszają. Cesarscy wzajemnie, iak słyhać nakazali w Czechach nadzwyczajny zaciąg; którzy niemają ziemney osiadłości, do woyska pójść muszą. Trwoga wielka wszystkich przeieła. Wypada 1 z dwóch ludzi: ieden w domu zostaje a drugi do woyska idzie. Policya gwałtem wypełnia rozkazy dworskie, bierze z kościołow nawet: niewiadomo na czym się zakończy przedsięwzięcie tak gwałtowne. Doświadczenie iednak nauczyło że lud nowozaciężny nie jest wprawny do boiu i małą pomoc czyni; milicya węgierska złożona z kądinąd z ludzi walecznych, wszędzie pierzchała.

Zrobiono wyciąg z dziennikow francuzkich dla wyrachowania straty cesarskich w tej wojnie. Podług tego wzięli francuzi od początku kampanii do d. 21 czerwca bitwy Eslingskiej 77365 ieńców, 584 dział, 50 chorągwi, 1000 wozow prochowych i 3 t. bagażow; a 26550 poległo. Od tego czasu do zawieszenia broni poległo na placu oprócz liczby zabitych pod Enzersdorf i Wagram 3 t. ludzi, poszło w niewolę 27150 a 12 t. rannych wzięto, tudzież zdobyto dział 52 i 18 chorągwi. Stracili więc austriacy od 9 kwietnia kiedy przeszli za Inn do Bawaryi do 12 lipca 146065 ludzi, 636 dział, 48 chorągwi, całą Austrią, Styryą, Karyntyą, Karniołę, Kroacyą część Węgier między Dunaiem a rzeką Raableżą, i wielką część Morawii, oraz prawie całe obie Gallicye—

G. Regnier były minister neapolitański, dowodzi sasami. X. Pontecorvo obiół komendę gwardyi imperatorskiej mając onę odprowadzić do Francyi. M. Bessieres Xże Jstryi leczy się z rany, którą odniósł w bitwie pod Wagram. Szpitale francuzkie są nader wygodnie położone, i porządnie urządzone. Jedni w Baden używają kąpeli mineralney; drudzy do zdrowia przychodzący bawią się w ogrodach; inni w gmachach wygodnych pomieszczeni wszelką pomoc i opatrzenie mają. Miasto Wiedeń dało na bandaż 50 t. łokci płótna—G. Dumas jest szefem sztabu generalnego W. armii pod rozkazami maiora generała Berthier: a razem dostrzega wypełnienia warunkow zawieszenia broni—Król westfalski bawi w Kassel. Woysko westf. ciągnące do Bremen na brzegi morza północnego odebrało rozkaz przeciwny; azatym wróci się do Westfalii—Poczta na prawym brzegu Dunaiu do Włoch przywrócona. Wiedeń wielkich doświadcza teraz wygod mając

kray dla siebie ze wszystkich stron otwarty: wszakże ztąd niewolno iechać na brzeg lewy przez mosty budujące się pod Tabor, ale trzeba udawać się przez mosty pod Ebersdorf o milę niżej Wiednia. Zamek ten pamiętny będzie w potomności: w nim Napoleon tak długo miał główną kwaterę; z niego wyszedłszy cios zadał armii cesarskiej. Zamek ten zbudowany był przez Cesarza Rudolfa 2, opasany jest fosą: roku 1529. w nim namiot Sultana Solimana był rozpięty w czasie oblężenia tej stolicy. Teraźniejszych czasow ten zamek był składem Artyleryi—Przechadzka na Prater jest wolna; ciekawi przypatrują się bateryi z której bombardowano stolicę, posyłając kule na domy samych przyjaciół wojny—Przypominają słowa Napoleona na początku kompanii wyrzeczony, iż Bawarya odtąd niebędzie się lękać niazdu od Austrii, azatym dają miejsce do zgađywania środków, których Napoleon w tym celu użył, ażeby Austriya niemogła napotym zaszkodzić—

PARYZ d. 24 lipca. Spiewano po wszystkich kościołach tej stolicy uroczyste Te Deum za odniesione zwycięstwa pod Enzersdorf i Wagram. Na nabożeństwie w kościele metropolitalnym był Arcy kanclerz Cambaceres, Arcypodskarbi Lebrun, ministrowie, dygnitarze, i wszystkie władze paryzkie. Znajdowali się na uroczystości wszyscy biskupi oraz kardynałowie, Maury, Ludwik Ruffo, Fabrycyusz Ruffo, Zondadari i Bayonne. Gwardya paryzka stała uszykowana w przysionku, a niezliczony tłum ludu mieścił się w nawie. Wieczorem całe miasto było oświecone—Spodziewamy się iż to zwycięstwo zakończy tę wojnę. Imperator nie ma powrócić przed podpisaniem pokoju.

Józef Napoleon król hiszpański w podróży do prowincyi południowych był przyjęty najszybszym sercem przez obywateli. Wszyscy wszędzie naprzód wychodzili zdaleka spotykając monarchę: wszyscy oświadczyli chęć pokoiu. D. 9 był w Talavera dela Reina; oglądał korpus M. Victor X. Belluno i iazdę G. Latour Maubourg; znalazł woysko najlepszych myśli, dobrze opatrzone, należycie urządzone. D. 12 powrócił do stolicy, i zmieszał domysły niechętnych, którzy głosili o niebezpieczeństwach, na iakie się miał narazić: zawstydzili się widząc Króla i gwardyę w najlepszym stanie. Obywatele są spokojni i pełni nadziei w czynności nowego rządu—Możeby król nie powrócił tak rychło gdyby Jego przytomność była potrzebną na południu; lecz po wielu usiłowaniach poznał że GG. Cuesta i Venegas z rokoszanami postanowili niewdawać się w rozprawę, lecz nocą wypadać na rabunki, a wędnie kryć się w górach. Komitet angielski w Seville, iuntą nazywający się, przepisał tę drogę rostopności angielskiej. Przykład Blaka, który we 22 t. był porażony przez 6 t. nauczył że niemożna stanąć do boiu przeciwko francuzom.

G. Bonnet poraziwszy w Austrii korpusy Ballestaros i Marguesillo, gromi szatki zbóycow po górach tułających się, którzy rabowali po wsiach i kościołach, wydzierając mieszkańcom żywność i bogactwa. Zabijają oni bez litości i palą wszystkich tych, których posą-

dziają o przychylność dla francuzow. Bellestros obozuie teraz w Lanes. G. Bonnet stoi w S. Vincent dela Barquera zasłaniając tę stronę Asturyi. Bataliony piechoty rozpędzają po górach łotrow i bandytow, z korpusu Marquesillo. Na ich czele są, spokojnego powołania mnichy, którzy mundur wzięli zrzuciwszy habity. Poprowadzono do Francyi 822 ieńcow; tyleż drugi raz pójdzie: wielu z nich przyymuie służbę u francuzow; mianowicie z regimentu Xiężney i Hiszpańskiego muzycey oraz chirurgowie zaprzysięgli Imperatorowi—Margrabia la Romana kazał palić wszystkie wsie, któreby nieczyniły odporu wojskom naszym. Ztąd czynią uwagę pisma nasze o srogości wodzow nieprzyjacielskich; którzy niesłychanym w dziejach sposobem wydaia wojnę nieszczęśliwemu ludowi; każą oni bezbronnym walczyć przeciwko żołnierzowi. Wodzowie tacy, są potwory srogie, niemogący być cierpianemi w żadnym towarzystwie ludzi—G. Verdier popiera silnie oblężenie Gironny; już wdarli się francuzi do miasta i na ulicach walczą; lada moment podda się twierdza i już niepozostanie rokoszanom żadnego schronienia w Katalonii.

Pisma nasze zastanawiają się nad korzyściami rezeymu pod Znaym zawartego. Zyskane twierdze Gratz i Sachsenburg zaręczyły spokojne posiadanie Austrii całej. Oddana twierdza Brin zasłania Wiedeń i cały brzeg lewy Dunaju, oraz zapewnia francuzom komunikacyą z Węgrami a przecina Cesarzskiem wielką tam drogę. Ustęp z Tyrolu wojsk austriackich największe przyniesie korzyści dla ludzkości; bo za usunięciem przyczyny, skutek ustać musi: azatym upadnie wojna nieszczęśliwa w tej stronie. Saxonia bezpieczna od najazdu uzbroić się może na dalsze wypadki. Rozeym ten podobny do tylu innych przyniesie niemylnie pokoy pożądany. Zmieszane będą angielskie plany. Niedawno Jan Bull z dumą wspominając wielką wyprawę pytał się „iaki królestwo będzie iey zdobyczą? „Lecz ich bohatyrskie czyny dotąd skończyły się tylko na zdobyciu słabey, małej i nieznaczącej wyspy na brzegach Neapolu. Dziwną jest rzeczą w tej wojnie że kiedy anglicy ruszyli z posiłkiem dla Austrii, ta w tymże dniu największego ciosu doznała i ostatnią nadzieję straciła. Na odważenie bitwy przegranej pod Wagram, Anglicy stawia zdobycie wyspy Jschia: lecz szali nieprzeważają, i pokoiu zbliżonego niecofną. Chociażby niepojętym wpływem jeszcze trafili wojnę zapalić; niedługo cieszyć się będą: prędko rozrzucone szczątki w Czechach, Morawii, Węgrzech, jedne po drugich zniszczone będą przez złączoną siłę masę—Mar: Bernadott przez Strazburg do nas przejeżdżał.

KOPENHAGA d. 24 lipca. Kładniemy dalszy ciąg konstytucyi seymu szwedzkiego w Sztokolmie uchwaloney — Na nadzwyczajne przypadki naczynają się dwie summy, iednak król niewprzód może otworzyć assygnacyą stanow do banku narodowego i za nią wziąć sumę, aż po wszystkich kościołach ogłoszone będzie zwołanie Seymu. Bank zostaje pod gwarancyą stanow; bez ich zezwolenia Król nie może zaciągać długow, ani sprzedawać dóbr koronnych, ani one zastawiać, ani menniczey sto-

py odmieniać. Zadna część państwa niemoże być od ciała oderwaną. Zadna odmiana w konstytucyi uczynioną być niemoże bez zezwolenia króla i stanow. Między pierwsze zasady państwa, policza się ta konstytucya, porządek seymowania i wolność druku. Prawa cywilne, kryminalne i duchowne mogą być odmienione wspólnie przez Stany i króla. Tłumaczenie prawa przez króla czynione ulega rozbiorowi seymu i może być znikczemnione. Jeżeliby Król wyjechał s kraiu i bawił 12 miesięcy za granicą; rada może zwołać stany; i oznaymić o tym królowi; a jeżeliby jeszcze Król zwlekał swój powrót, Seym mocen iest obrać środki rządu iakię za przyzwoite osądzi; toż samo rozumieć się ma o przypadku niemości króla pomieniony czas trwającej. Jeżeliby Król umarł i zostawił następcę jeszcze małoletniego, tedy rada stanu zwoływa seym, który naczynia opiekunow, chociażby iacy byli testamentem królewskim wyrażeni, i im rządu powierza. Małoletność Króla kończy się w 21 roku, wszakże mając lat 18 wchodzi do rady i ma głos radzący lecz niestanowiący. Gdyby rada stanu niezwołała seymu, tedy mogą to uczynić reprezentanci stanow w stolicy bawiący. Stany mieć będą swego Kanclerza sprawiedliwości i G. skarbu, którzy mieć będą dozór nad administracyą sprawiedliwości i skarbu; z mocą oskarżenia przestępnych w trybunale, z władzą przezierania aktow, i z przywileiem powołania przed sąd seymowy tych sędziow którzyby oczewiście prawa przestąpili i kogo na życiu, honorze, wolności, i własności skrzywdzili. Nikt wyroku sądu seymowego zmienić nie może; Król tylko władny iest karę odpuścić lub zmniejszyć. Seym wyznaczać będzie deputacyą na rozpatrzenie postępkow sędziow seymowych, a jeżeli oni okażą się niegodnemi, usunięni będą z połową pensyi. Wolność druku zupełna; lecz autorowie, jeżeli drukują bez pozwolenia komitetu, odpowiadają za pismo, któreby przeciwnem znaleziono dobru narodowemu. Seym trwa 3 miesiące; a jeżeliby dłuższa tego wypadła potrzeba, stany mają prosić u króla o przedłużenie, a Król odmówić niemoże. Posłowie na seym, są nietykalnemi, osoba ich iest święta i nieulega żadney odpowiedzi za opinie; i niesprawuie się ze swoich czynności jeżeli cały stan lub przynajmniej, pięć szóstych części winy iego nieuzna. Urzędnik posłem obrany być niemoże.

Xże Krystyan August Sleswicki - holsztyński - Sonderburg - Agustenburg, iednomyslnie przez seym następcą tronu szwedzkiego wybrany został. W radzie rozdwoione były zdania tylko względem czasu kiedy ten Xże miał być obrany i wykrzykniony, terazli czy później? Za większością stanął Król, azatym przelożył seymowi pobudki, które skłaniają do wyboru tego Xiążęcia. Pochodzi on, mówił Król, z tegoż samego domu, z którego Szwecya tylu miała królow. Przywiązanie ludu szwedzkiego do tego domu iest rękoymią miłości dla tego Xiążęcia i iego następcow. Xiąże doświadczony w niebezpieczeństwach wojny, umie ważyć swoje życie dla ratunku oyczyzny; nauczył się o bok tego brzydzić się wojną z płochości przedsięwziętą. Jest już w tych latach, w których

tatwo rozróżnić może prawdę od pozoru, i podchlebstwem pogardzić. Przyszedszy ze stanu uległości do monarszey władzy, umieć będzie cenić ludzi i siebie znać, oraz zasłużyć potrafi na miłość i upoważenie. Będzie on wsparciem i pomocą królowi wiekiem obciążonemu. Dał on dowody swojego sposobu myślenia uczynił kraiovi w naygroźniejszey potrzebie takie posługi, które pewnym są zakładem iego przywiązania do narodu. Niepodległy wpływom innych mocarstw tym więcej będzie wdzięczny za koronę, im mocniej iest przekonany że ona bez wielkich praw z dobrowolnego wyboru bierze. Oprócz wielu powodów, które trudno wymienić, okoliczności terażniejsze wymagały koniecznego zapewnienia tronu.

Złożyłem, przydał Karol 13, dokładną wiadomość dzieiow od roku 1800 zasłych względem stosunkow Szwecyi z obcemi mocarstwami. Chciałem ażeby potomność, kiedy wygaśnie pamięć cierpienia naszego, mogła doskonale sądzić o swoich przodkach, kiedy o ich klęskach wspomni. Z autentycznych papierow widzieć będą następcy nasi, że ani duch stronny, ani interes prywatny, ani zemsta, przyprowadziły odmianę dzisieyszą; lecz że do niey potrzeba prawdziwa zagnęła gorliwych obywatelow.

AMSTERDAM d. 29 lipca. Podług wiadomości z Londynu G. Wellesley miał główną kwaterę w Alcantara, G. Beresford był w Badaioz, G. Sileiro w północney Portugalii czynił. Wielkie deszcze opóźniły ciągnięcie woysk sprzymierzonych przeciwko francuzom. M. Ney oddał się podobno do Madrytu. Anglicy głoszą wielkie korzyści austriakow nad francuzami iednak niespodziewają się ażeby Cesarz mógł szczęśliwie zakończyć tę wojnę.

W Hollandyi powszechnie rozprawiają o woysku narodowym do którego obywatele cale nie mają ochoty. Ztąd rząd wystawia wszystko coby tylko mogło holendrow zachęcić do służby lądowej. Grozi więc raz lądowaniem Anglikow, drugi raz konskrypcją; inne pisma publiczne wystawiają klęski i hańbę, gdyby sama Hollandya niemogąc od naiazdu obronić się szukała u obcych wsparcia i pomocy. Wszakże na ten rok niepotrzeba dla dopełnienia regimentow nad 6000; iednak i tę liczbę trudno znaleźć gdy zapalu w młodzieży niema.

RZYM d. 16 lipca. Oyciec S. wyjechał z tey stolicy partykularnie skonwoiem, podobno już do Francyi, na mieszkanie w Awenionie. Bez żadney ceremonii publiczney przejeżdżał przez Florencyą i Genuę—Konsulta zabroniła surowie pod karą konfiskaty duchownym kapitułom i wszelkim publicznym zgromadzeniom wycinać lasy, i wielkiego drzewa używać; toż przedawać i zabijać bydło do uprawy roli potrzebne słowem niewolno trwonić niczego co tylko należy do dobra publicznego.

Oblężony zamek Jschia musiał nakoniec poddać się anglikom. Załoga wyszła z honorami woyskowemi; lecz idzie w niewolę i do wymiany zostawać będzie w Malcie. Na obu wyspach nie było więcej żołnierza nad 1000; a anglikow wysiadło 8 tysięcy. Słychać iż na

okrętach wielka zaraza panuje. Cała Kalabrya spokojna; żaden nigdzie rozruch niepowstał, mimo usilności anglikow do zapalenia buntu. Zdobyciem wyspy Jschia i Procida mogą przeszkadzać handlowi stolicy, lecz inney żadney szkody niesprawia. Neapolitancykowie pałają chęcią okazania swego poświęcenia się dla króla terażniejszego; który sprawiedliwością swoją potrafił wszystkich do siebie przywiązać.

KRAKOW d. 10 sierpnia. Nieustają ofiary obywatelskie: kupcy tey stolicy złożyli 44962 zł: miasto własnym kosztem utrzymuje załogę: właściciele dali bezpłatnie 100 wólow i stosowną ilość chleba, wódek, wina i iarzyzny—Uroczystość zatknięcia orłow fr: ponawia się po miastach co raz w innym kształcie. Lublin dawniej zaprzysiął wierność; Radom później to uczynił; Krakow niedawno te śluby wypełnił; teraz spełniły to Siedlec, Zelechów i Zamość nieszczęśliwy, w którym nieprzyjaciel niemogąc się obronić, 431 domow spalił. Wszędzie z całą okazałością obchodzono wielką tę ceremonią obięcia posesyi na imie Napoleona. Starodawne cechy stały obok nowo zaciągnionego woyska; chorągwie pierwszych, ieszcze za dawnych czasow sprawione, rozwiały się w dziwney sprzeczności z nowymi znamionami drugich. Szczegulniey zwracały oko pulki Xcia Konstantego Czartoryskiego i Zamoyskiego ordynata nowo porządnie formujące się. Grom dział, okrzyki radosne, glosne modły, mowy, kazania, illuminacye, tłumy ludu różnego stanu, składały uroczystość dnia przysięgi wierności w rozmaitych szczegółach wydaną—

Warszawa, Modlin, Sirock z niemniejszą okazałością obchodziły zwycięstwa nad Cesarzskimi w terażniejszey wojnie. Wszystkie władze cywilne, cale woysko duchowieństwo w rozmaitym względzie święciły tę uroczystość. Rezydent francuzki Serra wydał bal spaniały. Pulownik Neyman w Serocku wystawił obelisk ozdobiony trofeami i stosownemi do okoliczności napisami. Szczegulniey zastanawiały uwagę nowo uformowane woyska; iako pulk nowy 14sty Siemianowskiego, iazda i gwardya Łomżyńska, weterani, gwardya warszawska. Teatr otwarty bezpłatnie dał stosowne sztuki. Oświecenie domow powszechne było.

RYGA 7 sierpnia. Z wielu miesc donoszą, że pokoy już podpisany: że Austrya ustąpiła Saldzburg, Pomorze Adryatyckie i Gallicyą, że oraz ma zapłacić 200 mill. frankow kontrybucyi. W Dreźnie odebrano przez sztafetę doniesienie o podpisaniu iakoby pokoju d. 26 lipca. Austrya ma dać 60 t. woyska na wyprawę do Turcyi—Nakoniec wielka wyprawa angielska tak długo zapowiedziana uderzyła na brzegi Hollandyi: naieżdżają anglicy wyspy Zeelandyi, gdzie liczna flotta fr: w Flessyndze stoi: zewsząd więc przeciwko nim ruszono woysko—Xże Oels nałożywszy wielką kontrybucyą w Lipsku poszedł do Brunświku, gdzie miał krwawą rozprawę: zewsząd ruszyły się woyska na osoczenie iego.

DODATEK

DODATEK Nro. 64.

DO GAZETY KURJERA LITEWSKIEGO

w WILNIE dnia 11. Sierpnia. R O K U 1809.

Krzemień 17 lipca. Gymnazium wołyńskie miało szczęście oglądać JO Xiążęcia Adama Czartoryskiego kuratora nauk wydziału wileńskiego i cieszyć się przytomnością jego do d. 7 lipca przez dni siedm. Od pierwszego początku ustanowienia tej cenniejszej szkoły, było najważniejszem i jedynem iey usiłowań przedmiotem, aby mogła przed wyższą władzą edukacyjną okazać w praktyce zaprowadzony nowy plan nauk, a zdanie o dogodności i pożytkach iego podać światłemu doświadczeniu postępuku uczący się podług tego planu młodzieży. Raczył Xiąże kurator cały czas bawienia się swego w Krzemieniu poświęcić takiemu doświadczeniu postępując prządkiem klass i kursow we wszystkich naukach i umiejętnościach. Uczniowie najprzód czterech pierwszych klass zdawali sprawę z nauki pięciu języków i po wyłożonych prawidłach ogólnych gramatyki, prawidła szczegulne każdego języka objaśniali tłumaczeniem, a w zadawanych sobie w jednym języku wyjątkach do przekładu na inne języki dowodzili możności, łatwości i pospiechu uczenia się podług tego układu kilku języków razem. Po nauce języków doświadczeni byli uczniowie z początkowej ieografii, nauki moralney i arytmetyki, a w klassie czwartej co do leometry z czterech pierwszych xiąg Euklidesa. W kursie pierwszym popisywali się uczniowie z dalszego ciągu leometry Euklidesa, z Trygonométryi płaskiej z zastosowaniem do wymiarow, w Algiebrze s całej nauki o funkcyach i zrównaniach Algiebraicznych, z Logiki, wymowy, Geografii i Historii starożytney. W kursie drugim naukę tegoroczną Fizyki o powietrzu, wodzie, elektryczności, magnetyzmie i świetle twierdzali doświadczeniami, w których robieniu opisywali narzędzia i okazywali należyta wprawę ich używania. Z nauk matematycznych tłumaczyli dalszy ciąg Algiebry o funkcyach przestępnych i leometryą linii krzywych porządku drugiego. W wykładzie nauki Ekonomii polityczney i wymowy czytali rozprawy i tłumaczenia własney pracy. W kursie trzecim w Chymii doświadczeni byli uczniowie z nauki o metallach i Chymii organiczney roślinney. W popisie z literatury czytali tłumaczenia i mowy układu swiego. W lekcyach dodatkowych uczniowie zdawali sprawę z początków literatury francuskiej, z języka greckiego i literatury greckiej, czytali naydawniejsze na kamieniach i medallach wyryte napisy greckie, porównywali pisownię i wyrazy różnych wieków, z literatury Rosyyskiej równie oryginały Słowiańskim charakterem pisane od 600 lat czytali i porównywali uczniowie, z języka Angielskiego, z gramatyki powszechney i Bibliografii. Uczniowie mechaniki praktyczney z miast Imperatorskich i inni na koscie obywatelskim w tej Szkole utrzymujący się okazali łód postęp swój w ciągu dwóch lat z całej arytmetyki i cenniejszych podań leometry ze wszystkich xiąg Euklidesa z zastosowaniem do praktycznego obrachowania powierzchni i bryłowości wszelkich figur ieometrycznych. Zre wyłożono pierwsze fundamenta Mechaniki praktyczney, objaśniali w tłumaczeniu składu i użycia różnych machin, uczniowie instytutu leometrow utrzymywanego z Monarszego skarbu złożyli z nauk, których się uczyli examen i okazywali dokładnie i pięknie przez siebie robione mapy w nauce rysunkow uczniowie okazywali wzory swojej pracy. Celujący w nauce popisywali się w graniach koncertach: nakoniec okazali dowody postępkow w sztukach gimnastycznych. Xiąże kurator oświadczał na examinach trwających ciągle przez dni sześć wysokie ukontentowanie z znalezionej w każdym przedmiocie nauk znacznego postępuku uczniów, znalazł, że gorliwość nauczycielow i uczniow w tak krótkim czasie tak dojrzałe przyniosła wspólnych trudow owoce. Dnia siódmego zwiedził gabinety fizyczny, mineralogiczny, mumizmatyki, obserwatorium i część Biblioteki. W odwiedzeniu ogrodu botanicznego nowozałożonego, został właśnie w tym czasie wielki Aloe skwi-

tnący. Nastąpiły potym publiczne examina: Profesor wymowy JP. Słowacki zaczął posiedzenie od mowy, w której dowodził że najlepszy jest rzodek upowszechnienia i ugruntowania nauk w dawaniu ich w języku narodowym. Po odbytych examinach, wizytator, tajny konsyliarz i prezes komisyi sądowej edukacyney Czacki miał mowę, po której rozdane zostały medale: medal złoty w 3 kursie JP. Trzebiatowskiemu, accessit JP. Ignacemu Hrabu Platerowi, srebrne w drugim kursie z drugoletnich, JP. Jan Zagorski otrzymał medal, JP. Rafał Mosakowski accessit. z pierwszoletnich JP. Prankiszek Skomorowski medal, gdy równą zdatność okazali JP. Dyonizy Bilski, Kalixt Borowski i Józef Czacki, los wyłaginiony przyznał JP. Bilskiemu accessit. W ku się pierwszym drugoletnich otrzymał medal JP. Michał Skibinski, o accessit los ciągniony między JP. Rafałem Stroynowem i Narcysem Pitschmaniem, pierwszemu ten zaszczyt przyznał. Z leometry Onufry Krejtz wziął medal JX. Symonowicz Bazylan wziął accessit. W czwartej klassie zaszczycony został medalem JP. Stanisław Popławski, accessit wziął JP. Antoni Kamiński, inni pobrali pochwalne listy w miarę zasługi naysurowiey zagłębioney. Szanowny Biskup łucki JX. Cieśzowski miał prawdziwie pasterską mowę i spiewał Te Deum w przytomności wielu zgromadzonych gości.

Awizacye.

Podaje się do powszechney wiadomości; iż dnia 8 7bra 1809 ru będzie targ na bydło i konie w miasteczku Kurzeniu w powiecie wileyskim sytuowanym

W Sprawie kredytorow i pretensorow JJPP. Romanalda i Brygidy Iasińskich małżonkow z powodztwa zapisanego oświadczenia na exdywizii w magistracie wileńskim zaintentowauy; dekretem 1809 maja 22 dnia wypadłym, dyllacyą comportationis et copiarum z spraw niażnaczącym p stanowionu: wyprzedać wszelki majątek pomienionych Iasińskich przez publiczną licytacją na rzecz ich kredytorow; i tak do licytacji, dworku tychże Iasińskich w Wilnie na Antokolu położonego ze wszelką przynależnością terminu zwyczajnie trzy; iszy d. 29, lulii, 2gi d. 12, i 3ci d. 26 Augusta terazn 1809 roku przeznaczone zostały, i dla czego wydać Awizacyą przez gazetę krajową kurjera Litewskiego i osobno w druku dla rozbicia in circuitu miasta dla wiadomości tak o niażnaczo-nych terminach do publiczney licytacji dworku Iasińskich na Antokolu leżącego, iako też o takowym oświadczonej przez Iasińskich konkursie złożonym po wszystkich wierzycieli rzeczonych Iasińskich z zastrzeżeniem iż niestawiający w terminie następnym do oczewistej rozprawy, po wyprzedaży majątku Iasińskich zaysć mającey, kredytorowie tychże Iasińskich rzecz pretensyow swoich na zawsze utracą ueterminowano; w skutek iakowego dekretu sądu Magistratu wileńskiego: wedle brzmienia onego przez ninieyszą Awizacyą czyni się zawiadomienie. Takoz że licytacya dworku Iasińskich w terminach wyż oznaczonych po południu od godziny drugiej do szóstej w miejscu położenia onego odbywać się będzie urząd do takowego dzieła niażnaczony zawiadamia. Roku 1809 mca augusta drugiego dnia.

Pisarz sądowy Józef Pozlewicz.

Rząd Guberniński Litewsko Grodzieński ogłasza tym, iżby chcący kupić browar skarbowy w mieście Grodzie WWJJ. Xieżom Grodzieńskim Bonifratrom Naymłosciwiey darowany; a Rubli jedynastie tysięcy sto dwadzieści i kopieiek trzydzieści pięć otaxowany; iawili się w ten Rząd do targow na terminy, pierwszy będącego 7bra 16 drugi czerundem 23 i trzeci posledni 8bra 2 dnia. Rządowy Sekretarz tytular Sowiet Alexander Dmitriew.

Doszło niżej piszącego się wiadomości z kuryera litt: Nru 60 i 62 że w mieys u winney wdzięczności, okrywa częstokroć potwarz nieszluszną niewinnych i do-brze rządzących się w społecznstwie ludzi, albowiem JW. Adam Hrabia Plater Star. Iodkanski potrzebując kredytu pieniędzy zawinił gotowizną u niżej podpisanego czer: zł: 300, na które w roku niniejszym apr: 23 d. z ter-minem opłaty w ru 1810 również apr: 23 d. z 7 pro-centem in forma Iuris oblig wydał. Lecz kiedy znowu po-wturnie tenże Hrabia Plater udał się do niżej piszącego się, 11 Iulii prosząc gwałtownie o kredyt czer: zł: 150 za 30 ofiarował w miesiąc zapłacić czer: zł: 200 niżej podpisany uważając porywczosć tak nieszlusznego procentu niechciał daley kredytować, mając już pierwiey wydany oblig na czer: zł: 500 a barzies że wprzódę dał się kon-demnować ultymarnie w sądzie ziemskim ptt trockiego, gdzie decydowano z wskazami czer: zł: 2000: dla nieraz-wzmienionego, wówczas ujęty niesprawiedliwym gniewem nielekkał się rzeczony Hrabia okryć się niby nieostró-żnością, że niepożyczając czer: zł: 300 miał wydać an-tedatowany dokument, a dobrawszy plenipotentą W Ol-szewskiego Kom: Słoni: podał do kuryera o niewzięcie prze-wodu przez nikogo, takowego obligu. Niżej podpisany nayuroczysciey to zapewnia że iak czer: zł: 300 gotowizną zakredytował tak i otrzymał na to sobie wydany sprawiedli-wie oblig, a w dniach pierwszych Iulii żadnego dokumentu niebrał, co zas do pierwszego in apyli kredytu czer: zł: 300 i nato wydanego obligu, aż nadto zdolnym będzie JW. Platera o rzeczewistosci przekonać w sądzie grodzkim troc-kim; gdzie ieszcze przed podaniem przez Hrabi Platera do kuryera litt: o illość tey summy zapozwany został.
Gierszon Iochelowicz.

Magistratura powszechney opieki litewsko wileńska mając w swoim zawiady waniu dopióro w gotowiznie sumnę lokacyyną rubli asygnacyynych 24.822 kopieiek 69 postano-wiła o tem uwiadomić publiczność tuteyszą gdyby życzący wziąć rzeczone pieniądze na oblig ku procentowaniu, okazał w powyższej magistraturze prawne dowody nie zawodną ewikcyą czyli bezpieczeństwo lokacyi dla tey summy stanowiąc w Wilnie 1809 roku, sierpnia 5 dnia.

Dom po zeszyłym Stanisławie Krzywobłockim na Po-hulance za Trocką Bramą położony z karcznią i dalszą gospodarską budowlą i z obszernym placem iest do prze-dania na wieczność: ktoby życzył onego nabyć niech się zgłosi do Adama Ruszczyca Regenta sądu głł: mieszkającego w kamienicy po tymże zeszyłym Krzywobłockim pod Ostrą bramą situm mającey.

Wyszedł z druku katechizm, czyli krótszy wykład pacierza w początkach i zasadach wiary i moralności chrze-sciańskiej, stosowane do tego, co pospolicie i najmłodszy chrześcianie na pamięć umieją: przez X. Golańskiego S. T. D. w Imp: Univ: profesora pisma S. Znajduie się u XX. Missionarzew. Cena groszy 20.

Jan Klatt z żoną mieszkający w domu Getza na ulicy niemieckiej Nro 142 rekomenduie się przeswietney publicz-ności iako umiejący wszelkie z włosow roboty mody parys-kiej np: pierścienie, sznurki, łańcużki, tasiemki, ploty, ko-kardy, na ozdobę głowy, na szyię, rękę, do zegarkow medalionow: wszystko z włosow.

Na skutek dekretu oczéwistego sądu głłgo 2 departa-mentu guber gro lz w roku 1807 gbra 26 d nastalego, taxę i exdywizyą majątnosci Bukstowa, w poie Słoniim gubernii gro-dz, majątkow Rudni, Szlahina, i Witcza w poie rohaczew gu-bernii mohilew położonych oraz wszelkiego po zeszyłej Wik-toryi Wierzeyskiej Podstoliney Parnaw pozostałego mająt-ku przeznaczającego sąd taksatorsko exdywizorski na d 15 apryla 1809 w przepisany Kompletie do majątności Buk-stowa zebrany, sądownictwo swoje rozpoczął, i w porządku załatwienia tego co akcesorynemu przypadnieniu było wła-ściwym, stosownie do regół wymienionego dekretu sądu głłgo majątnoscie Bukstow Szlahin, Rudnia i Witcze ze wszelkimi ich przynależnościami, w administracyą WW. Antoniemu Regentowi Ziemskiemu Słoniim Pawłowi Asesorowi sądu głłgo Grodzień 1. Depar: i Feliksowi Starościcowi Kazi-

mierzowi Szumowiczom: iako większość pretensyi mającym; w administracyą z obowiązkiem wykalkulowania się z teyże administracyney posessyi, oddał, inwentacyą i wymiar wyrażonych majątkow przeznaczył, oraz z posessyi dotych-czasowey majątności Bukstowa na WW. Szumowiczach, z posessyow zaś folwarkow, Szlahina Rudni, na V. Wincentym Wierzeyskim również iak na posessorach majątku Witcza, akta kalkulacyi i weryfikacyi uznał, koleją komportacyą wszelkich dokumentow do sprawy posługujących, wyswie-cających wszelki zeszyłej Wiktoryi Wierzeyskiej majątek, inwentarzow, listow podawczych, rejestrow, wyswiecających ruchomosc przy zaigciu Bukstowa naydzioną na VV. Szumowiczach, podobnież na V. Wincentym Wierzeyskim, komporteyą wszelkich dokumentow na folwarki przez niego dzierżane służących inwentarzow rejestrow, i wszel-kich pism wykazujących exystującą ruchomosc w wyrażo-nych folwarkach przy obięc u zabraną, i wszelką włas-ność zeszyłej Wiktoryi Wierzeyskiej, również na pose-sorach folwarku Witcza wszelkich niniejszey sprawy tyczących się dokumentow, w ostatku na wszystkich ogólnie tak stawaiących, iako i niestawaiących Wierzycielach i Pretensorach do majątku zeszyłej Wiktoryi z Turczynow Wierzeyskiej Podstol Parnaw, komportacyą wszelkich obligow dekretow, i rozmaitego tytułu dokumentow, ma-jątku teyże Wierzeyskiej tyczących się do kancelaryi sądu swojego, lokacyą swoją w kancelaryi grodzkiej Słoniim mającey, pod dokładnemi rejestrami na d. 1szy 7bra 1809 pod przysięgą uznawszy: wolną komunikacyą stronom wszy-stkich komportowanych papierow za rewersami ostrzegł, do persystencyi całej komportacyi w kancelaryi, od terminu na skomportowanie przeznaczonego czas trzymiesięczny zamierzył, następie w wszystkich kredytorow i Pretensorow do majątku zeszyłej Wierzeyskiej adcytować VV. Szumo-wiczom dozwolił: po ułatwieniu czego Sąd taksatorsko ex-dywizorski sądy swoje do d. 10 Febr 1810 odłożył. Gdyby zaś o tych wyrokach i postanowieniach sądu taxator ko exdywizorskiego, każdego z interesujących potrzeba wia-domosc doszła, awizacyą w tey materii do gazet krajowych, sankt peterzburskiej i litewskiej, dla 3krotney kolei podać kancelaryi swojej zalecił: w stosunku do czego Kancellarya sądu taxator exdywizor przez niniejsze pismo wyszczególniwszy, wszystkie sądu tego indykata ogłasza w celu, aby te przez strony wykonanemi zostały, równie aby wszyscy Wierzyciele i Pretensorowie do majątku ze-szyłej Wiktoryi Wierzeyskiej na opisany termin dla roz-prawy stawali gdyż na przypadek niestanności, strata upadek pretensyi zakreslone—Dati Roku 1809 maja 12 Dnia

Ian i Katarzyna Woytkiewiczowie małżonkowie obywatele wilenszy, nabyli wiecznością dom z placem v Wilnie na uli y do kościoła S. Stefana prowadzący pod Nrm 1243 położony od Antoniego Szwaykiewicza, i do pose-syi śwey od daty dnia 21 mca maja r. t obięli. W pewność iakowey wyprzedaży i swobodności domu, zosta-wił tenże Szwaykiewicz u nabywcow z summy z nabycia wynikley, zł pol 2500. na które Woytkiewiczowie wydali w dniu 20 maja roku idącego 1809 pod tytułem obligacyi-ny dokument z terminem rocznym do opłaty. A gdy na takowę sumnę kredytorowie Antoniego Szwaykiewicza iedni arezsta pozakładali, drudzy przewodzą konwikcie i Woyt-kiewicza pozwami oraz obwieszczeniami obłożywszy tra-dycye sprowadzać ulituią, zaś Szwaykiewicz niestaraiąc się oswobodzić iak obowiązał się dom Woytkiewiczom wy-byty, na większe uszkodzenie ich, w nowe ieszcze długi wpada, dokument wydany od Woytkiewiczow podstępnie pod publicznością idąc przezastawie lub winnym względzie uwikłać przedsiębierze; żeby zatém nikt dokumentu rze-czonego od Woytkiewiczow Szwaykiewiczowi wydanego nienabywał a oraz iżby publiczność o pozbyciu się przez Szwaykiewicza wyrażoney posessyi wiadomą była, niniey-sze ostrzeżenie Woytkiewiczowie do kuryera Litewskiego dla zamieszezenia, podali.

Słowo przeszłych 2 zaagadek May i S z a c h y
S Z A R A D A

Pierwsza, pokarm dla ludzi, a druga litera,
W każdym człeku to wszystko zawsze się zawiera,
W wszystkim cnota, lub zbrodnia koniecznie przebywa,
Wszystko stałey przyiaźni formie ogniwa.